

Programma van maatregelen Gent – Reep 4

Jordi Bruggeman en Natasja Reynolds

Bornem
2020

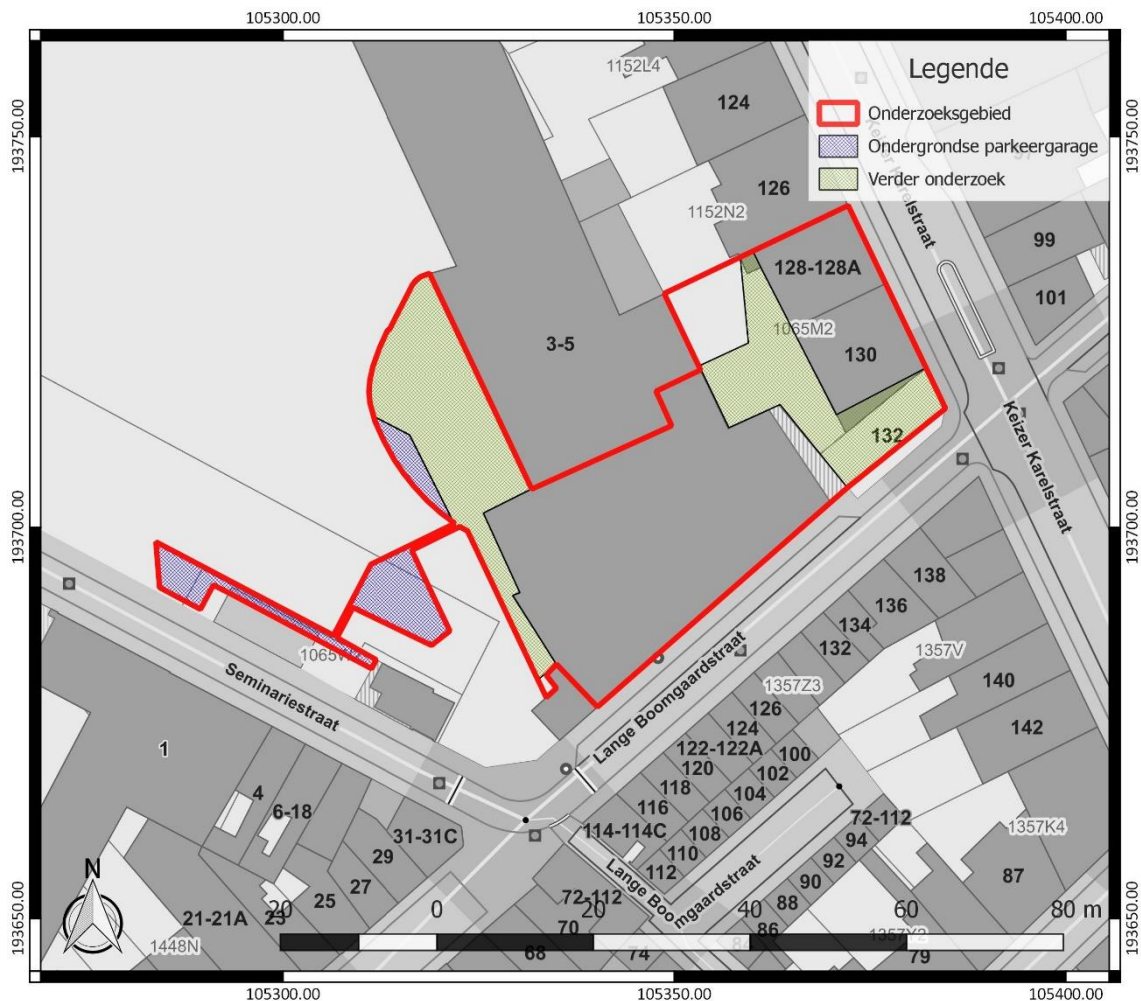
Gemotiveerd advies

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied gelegen is binnen de historische stadskern van Gent, maar voor een groot deel lange tijd onbebouwd bleef. In het westen van het onderzoeksgebied kunnen archeologische resten voorkomen vanaf de 16de eeuw. We verwachten er ook mogelijk resten die gerelateerd kunnen worden aan het klooster van de capucinessen uit het einde van de 17de en de 18de eeuw. Verder zijn er voor het westen van het onderzoeksgebied zeer concrete verwachtingen voor resten van de stookkamers van de fabriek van F. Lousberghs. Het oosten van het onderzoeksgebied was volgens historische kaarten lange tijd in gebruik als wijngaard. We verwachten hier vooral tuinaardelagen en resten gerelateerd aan de woningen die er in het midden van de 19de eeuw opgericht werden.

Een afweging van de reeds gekende verstoorde zones en de impact van de geplande werken op het bodemarchief doet ons besluiten dat het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied bedreigd is in een zone van ca. 680 m². Gezien het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied en de negatieve impact van de geplande werken op een deel van het bodemarchief wordt bijkomend vooronderzoek nodig geacht in een zone van ca. 680 m² die bedreigd wordt door de geplande werken.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie 2.4.4 in het Verslag van resultaten.

Figuur 2: Afbakening onderzoekszone voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoekgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar bevindt zich de grondwaterspiegel?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoekgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten te relateren aan het klooster van de capucinessen?
- Zijn resten te relateren aan de fabriek van F. Lousberghs?
- Zijn resten te relateren aan het gebruik van het terrein als wijngaard?

- Zijn relevante archeologische resten aanwezig binnen het onderzoeksgebied? Zo ja, is behoud in situ mogelijk of is verder archeologisch onderzoek nodig?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Op het terrein wordt de aanwezigheid van een site met complexe verticale stratigrafie verwacht. Om die complexe verticale stratigrafie adequaat te kunnen onderzoeken, is de uitvoering van een proefputtenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 680 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Onderzoekstechnieken

De verstoringsdiepte van de verschillende bodemingrepen varieert en ligt nog niet voor alle ingrepen vast. Daarom dient het bodemarchief onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

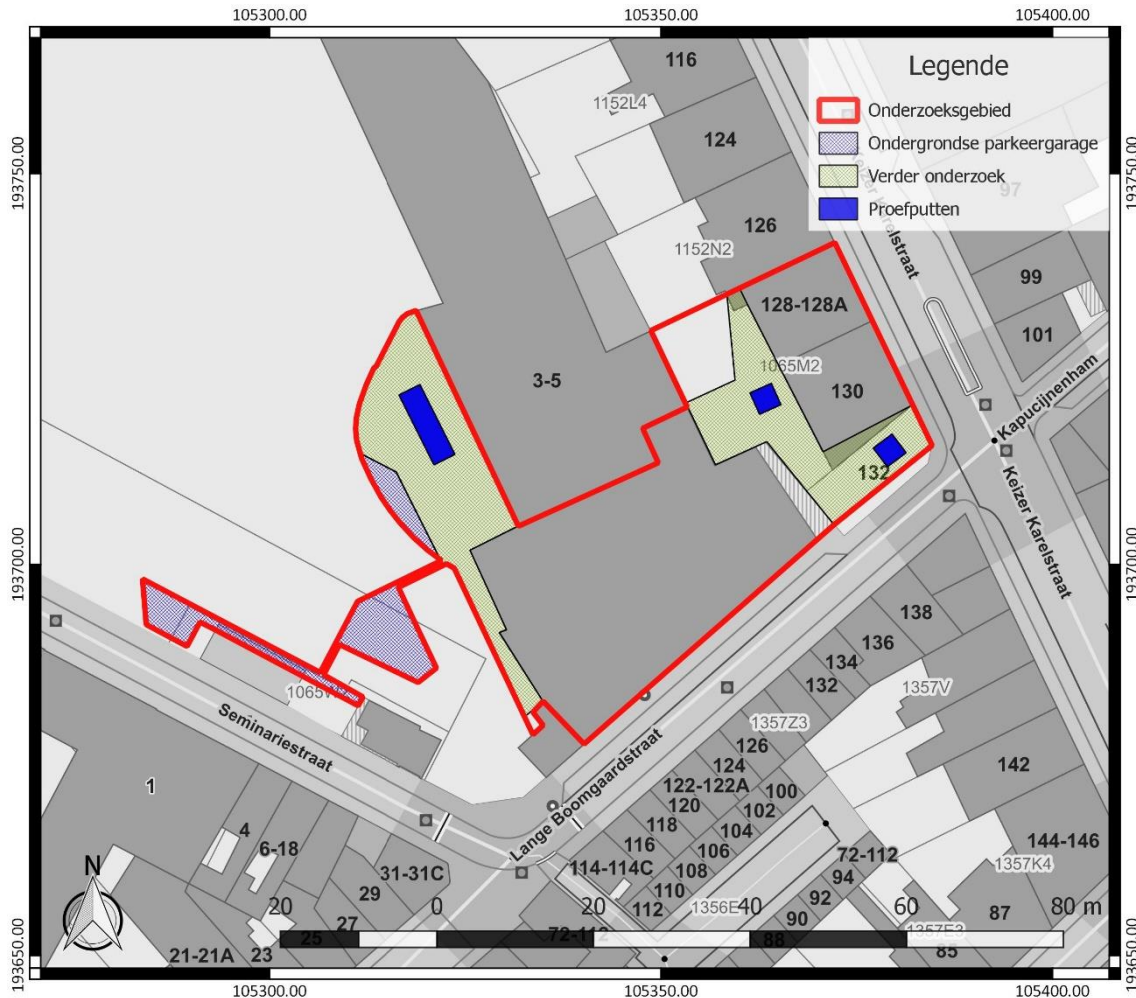
Voorafgaand aan het onderzoek ter hoogte van het nieuwe reftergebouw dienen de aanwezige bomen eerst geroid te worden. De aanwezige bomen dienen gekapt te worden tot net boven het maaiveld, maar de stronken en de wortels mogen niet uitgetrokken worden. Dit kan namelijk schade veroorzaken aan het aanwezige bodemarchief. De stronken en de wortels mogen plaatselijk wel uitgefreesd worden. Deze techniek heeft een minder grote negatieve impact op het aanwezige bodemarchief.

Proefputten

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en dient zodanig geregistreerd te worden. Indien de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context niet bereikt kan worden, dient men per proefput enkele boringen of sonderingen tot 20 cm in de natuurlijke ondergrond in tafonomisch primaire context te plaatsen om de stratigrafie in kaart te brengen.

Er dienen drie proefputten aangelegd te worden. De aan te leggen proefput in het westen, ter hoogte van het nieuwe reftergebouw, heeft een lengte van 10 m en een breedte van 3 m (Figuur 3). De twee proefputten in het oosten van het onderzoeksgebied kennen afmetingen van 3 x 3 m. Op die manier is de omvang van de proefputten afgestemd op de te onderzoeken zone. De proefputten kunnen op een dieper niveau versmallen in functie van de veiligheid. De omvang van de proefputten is gekozen in functie van het behouden van voldoende afstand ten opzichte van de straatzijde en de nabijheid van de nog aanwezige bebouwing op het terrein. Op die manier wordt ca. 7 % van het onderzoeksgebied onderzocht. De dekkingsgraad en inplanting volstaan om voldoende gefundeerde uitspraken te doen over de rest van het terrein.

Omdat het oosten en het westen van het onderzoeksgebied in het verleden een verschillende gebruiksgeschiedenis gekend hebben, voorzien we zowel in het oosten als in het westen proefputten. Van de westelijke proefput verwachten we dat de resultaten zullen aansluiten bij het onderzoek dat net ten westen van het onderzoeksgebied reeds uitgevoerd is. In het oosten van het onderzoeksgebied hebben we geopteerd voor twee verschillende proefputten, één ter hoogte van het achterterf van pand 130 en één aan de straatzijde op de hoek van de Lange Boomgaardstraat en de Keizer Karelstraat.

Figuur 3: Inplanting van de proefputten (blauw), weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Na uitvoering van het proefputtenonderzoek dient een evaluatie gemaakt te worden van de eventuele aanwezigheid van relevante archeologische sporen en een relevante archeologische vindplaats. Dit kan resulteren in een programma van maatregelen voor een opgraving. Dit houdt in het uitvoeren van veldwerk, de uitwerking van de opgravingsresultaten en indien dit aan de orde is, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie.

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.